

TYGGEKUMMI, GUMMI OG PLASTIK: HVOR KOMMER DET FRA?

Der bliver tygget en hel del tyggegummi og snakket om gummi i løbet af forestillingen. Så nu ved du måske, at noget gummi er plastik-gummi og noget gummi faktisk kommer fra et træ. Måske tror du så også at tyggegummi og gummi er en nyere opfindelse, og at man ikke havde tyggegummi og gummibold gamle dage, men så tror du forkert. Allerede for 500 år siden tyggede Mayaindianerne i Mellemamerika tyggegummi og spillede spil med gummibold.

For at lave gummi til tyggegummi, brugte de saften fra et træ der hedder *Manilkara zapota*, som også er det, man i dag bruger til at lave "natur-tyggegummi" af.

Man koger saften fra træet, så den bliver tyk og elastisk, og så kan man tilsætte smags- og sødestoffer. Men det var ikke kun i Amerika, de brugte tyggegummi: Også i Danmark har mennesker tygget en slags tyggegummi for meget længe siden.

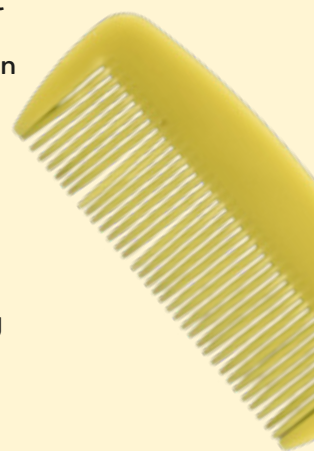
I 2019 fandt arkæologer et 5.700 år gammelt stykke "tyggegummi" på Lolland!

Tyggegummiet var en klump beg, som er lavet af barken fra et birketræ.

Der var så meget DNA på tyggegummiet, at forskerne blandt andet kunne finde ud af, at det var en kvinde, der havde tygget på det, og at hun nok har haft mørk hud og mørkt hår og blå øjne. Måske har det været brugt som en slags tandrensning, eller måske har det virkelig været brugt som vores tyggegummi, eller måske har hun tygget begen for at varme det op og bruge det til klister – det ved man ikke præcist, men man ved altså at hun gik rundt og tyggede på Lolland for 5.700 år siden.

PLASTIKGUMMI OG NATURGUMMI

Selvom tyggegummiet og gummiet er gamle opfindelser, er det, man kalder gummi og tyggegummi noget helt andet nu, end det var for 50 eller 70 år siden. Dengang var al gummi og tyggegummi lavet af træsaft (latex), for man havde endnu ikke opfundet kunststoffer, altså det, vi normalt kalder plastik.

PLASTIK OVER DET HELE

Så faktisk er det meste tyggegummi slet ikke lavet af plantegummi mere, men af plastik (kunststof). På bagsiden af tyggegummipakkerne står der ofte "gummibase", men det er næsten altid en gummibase, som er lavet af kunststof og ikke af træsaft.

Det første kunststof hed celluloid, og var lavet af bl.a. træmasse (cellulose), men i 1907 blev bakelitten opfundet. Det er en gammeldags slags plastik, man stadigvæk nogle gange kan se på fx gamle telefoner eller dørhåndtag. Bakelit var den første slags kunststof, som er det, man normalt mener, når man siger plastik: Kunststof lavet på basis af mineralolie.

Plastik og kunststof fik efterhånden mange forskellige egenskaber og navne. Alt efter hvordan, det er lavet og hvad der er tilsat, kan plastik/kunststof hedde fx vinyl, acryl nylon, PVC eller PE, og plastikken kan den være hård eller blød, let eller tung, elastisk eller stiv, tynd eller tyk, osv.

Det er det smarte ved plastik: Det kan have mange forskellige egenskaber og former. Det er også billigt at producere, og derfor bliver mange ting nu lavet af kunststof eller plastik, som før i tiden blev lavet af fx træ, metal, læder, bomuld – eller altså gummi fra et gummitræ.

Selvom plastik blev opfundet for kun ca. 100 år siden, er det på de 100 år blevet det mest almindelige materiale i vores hverdag. Desværre tager det flere hundrede år at nedbryde traditionel plastik, og derfor plastikaffald et problem er mange steder i verden. Heldigvis bruger man efterhånden mere og mere bioplast, som er lavet af fx majs eller alger, og som lettere kan nedbrydes.

LÆS/SE MERE:

Om det 5.700 år gamle "tyggegummi":

https://nyheder.ku.dk/alle_nyheder/2019/12/aeldgammelt-tyggegummi

Se en lille film om, hvordan man laver chicle af træsaft til naturtyggegummi:

<https://www.conecto.mx/en/chicza-2/>

